

Klima- og Miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no
P.B. 8013 Dep
0030 OSLO

DATO
07.10.2019

REFERANSE
2016/14089

SAKSBEHANDLER
Jonas Vevatne,
Faglig ressurscenter

DERES DATO
04.07.2019

DERES REFERANSE
16/1760

Høring - forslag om forbud mot bruk av mineralolje til byggvarme på byggeplasser fra 2022.

Vi viser til høringsbrev om forslag om forbud mot bruk av mineralolje til byggvarme på byggeplasser fra 2022. Her følger Statsbyggs høringsuttalelse.

Bakgrunn

Redusert klimafotavtrykk for våre bygninger er et sentralt tema i Statsbyggs miljøstrategi. Strategien reflekterer vår forpliktelse om å stille miljøkrav i våre anskaffelser, slik det er nedfelt i *lov- og forskrift om offentlige anskaffelser*. Som en del av dette, har krav og føringer som leder til utfasing av fossile brenslere fra byggvarme og byggtørk, vært på agendaen de senere årene.

Statsbyggs erfaring med fossilfri byggvarme og byggtørk

Statsbygg har stilt krav om fossilfri byggvarme og byggtørk i noen av våre byggeprosjekter, men vi har fortsatt mange byggeprosjekter hvor byggvarme forsynes med fossile brenslere, også mineralolje.

I de aller fleste prosjekter er det våre entreprenører som anskaffer byggvarme og byggtørk på vegne av Statsbygg. I noen tilfeller har Statsbygg gjort anskaffelsen direkte. Det er i byggeprosjekter der vi har gjort anskaffelse av byggvarme og byggtørk selv at vi har fått størst innsikt i hele anskaffelsesprosessen, fra vurdering av tilbud til oppfølging, og har kunnet trekke ut utslippsdata samt hente ut verdifulle erfaringer fra utførelsen på byggeplass.

Vi har erfart at elektrisitet som energibærer til byggtørk og byggvarme kan være billigere enn fossile brenslere. På enkeltprosjekt har det imidlertid vært nødvendig å tørke deler av konstruksjonen med fossile brenslere fordi det har vært behov for høyere effekt enn det byggestrømmen har kapasitet til. Dette er et aspekt som bør tas hensyn til i lovgivningen.

Fjernvarme har blitt benyttet som alternativ til fossil byggvarme- og byggtørk, samt til forvarming av støpeskjeer og til arbeider i halvåpne råbygg. Erfaringer vi har trukket fra bruk av fjernvarme eller væskebasert varme og tørk er at det krever omstilling hos entreprenør, rådgivere og byggherre. Med omstilling mener vi at det er behov for kultur- og holdningsendringer mtp. energibruk, samt behov for nye metoder for planlegging, rutiner og organisering av prosjektene.

Bruk av fjernvarme til byggvarme krever temperatur-, luft- og klimastyring. Den totale energimengden kan gå noe opp på grunn av enkel og stor tilgang til varme, men selv om energibruken skulle øke noe vil klimagassutslippene knyttet til byggvarme gå ned. Også ved bruk av fjernvarme til byggtørk kan det være behov for ytterligere effekt i kortere perioder. Da har fornybar diesel (HVO) vært et godt fossilfritt alternativ.

Statsbygg har nylig konvertert et femtitalls oljeanlegg på våre eiendommer – og har hatt få tekniske utfordringer ved konvertering til bioolje. Slike ombygginger eller skifte av brennere og rengjøring av tanker, bør kunne la seg gjøre også for byggvarme til midlertidige bygg. I forbindelse med at Statsbygg har stilt seg bak erklæringen fra *Fellesinitiativet for utslippsfrie byggeplasser (2017)*¹ er tilknytning til fjernvarme, nærvarme, varmepumper og elektrisitet på byggeplasser og i midlertidige bygg, noe som etterstrebes å få på plass på våre byggeplasser.

Konsekvenser av et forbud for Statsbygg

Et forbud vil skape små utfordringer for Statsbygg da vi stort sett bygger i urbane områder hvor det er god tilgang på byggestrøm og ofte også fjernvarme. I tillegg kan fornybar diesel eller olje, bioenergi eller evt. fossil propangass anskaffes til prosjekter hvor det ikke er tilgang til infrastruktur for elektrisitet eller fjernvarme. En rekke løsninger for midlertidige nærvarme-anlegg er kommet på markedet. Dette vil gjøre fossilfri byggvarme realiserbart også for byggeprosjekter utenfor dekningsområder til fjernvarme.

Et forbud kan unngå uønskede ekstrautslipp i forbindelse med bruk av lavkarbonbetong

Lavkarbonbetong, spesielt klassene med lavest klimagassutslipp, krever lengre herdetid enn tradisjonelle betonger. Det medfører at det går med mer energi til byggtørk dersom betongstøp foregår vinterstid. Med bruk av lavkarbonbetong, må f.eks. støpeskjøtene forvarmes til 10 °C sammenlignet med 5 °C ved tradisjonelle betonger. En uønsket effekt av å bruke lavkarbonbetong kan dermed være at klimagassutslippene fra byggeplass går opp, som følge av at det går med mer mineralolje til forvarming og til selve tørkeprosessen. Dette utslippspådraget kan unngås ved å styre framdriften i prosjektene slik at mindre støpearbeid foregår i de kaldeste periodene. I praksis er det krevende å unngå utslipp på denne måten, siden hensyn til framdrift og kostnader i de fleste tilfeller vil gå foran hensynet til å unngå disse utslippene. Et forbud mot fossile brenslers til byggtørk vil imidlertid kunne eliminere disse direkte utslippene, og gjøre lavkarbonbetong som klimagassreducerende tiltak enda bedre.

Forbud mot propan kan vurderes

I høringsutkastet er propan ikke omfattet av forbudet fra 2022. Propan er på lik linje med mineralolje, et fossilt brensel, og har kun noe lavere klimagassutslipp ved forbrenning enn mineralolje. En overgang til propan i stort format vil være en uheldig erstatning for mineralolje. Det har ikke vært behov for konvertering til propan som noen sikkerhetsventil på Statsbyggs eiendommer for å sikre gjennomføring av oljefyringsforbudet. Etter vår vurdering vil det være fornuftig å vurdere om propan også bør omfattes av forbudet, eller om det kan legges andre begrensninger på bruk av propan som kan sørge for at forbudet fører til transformasjon til de fornybare alternativene og ikke til andre fossile alternativer. Forbudet mot mineralolje bør ikke gi incentiver til at det investeres i andre (midlertidige) fossile løsninger når regjeringen i Granavollen-erklæringen har gått inn for at byggeplasser skal være helt fossilfrie fra 2025.

Konklusjon

Statsbygg støtter forslaget. Vi ser ingen store praktiske hindre for implementering og gjennomføring av et forbud slik det er foreslått. Ut fra våre erfaringer med utfasing av fossil olje og med utslippsfrie og fossilfrie tiltak på byggeplasser, støtter vi at forbudet også kan utvides til å omfatte midlertidige bygg.

Med hilsen

Anders Fylling
direktør faglig ressurscenter

Jonas Vevatne
Senioringeniør

¹ <https://innovativeanskaffelser.no/wp-content/uploads/2017/04/kunngjoringstekst-utslippsfrie-ba-plasser-280917-3.pdf>

Felles og veiledende kunngjøring fra fellesinitiativet for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser

Utbyggerne bak initiativet:

Bakgrunn: Bygge- og anleggsplasser bruker hovedsakelig fossil energi og står for en stor andel av forurensningen. I Oslo alene tilsvarer klimagassutslippene fra bygge- og anleggsvirksomhet 30 % av byens transportrelaterte utslipp. I tillegg er de en vesentlig kilde til luftforurensning og støy. Det har i det siste kommet flere utslippsfrie løsninger og teknologi på markedet. Likevel er det per i dag ikke mulig for byggherrer å benytte helt utslippsfri teknologi innen transport til og fra byggeplass, byggvarme og byggeuttørking, eller for anleggsmaskiner på selve byggeplassen. Per i dag er det kun for de mindre maskinene det kan leveres utslippsfrie alternativer, mens det for de større maskinene foreløpig er svært få alternativer – bortsett fra bærekraftig fornybar diesel.

For å kunne stille realistiske krav er det viktig å legge til rette for at slike løsninger blir tilgjengelige framover, noe dialog med markedet og en rekke støtteordninger kan bidra til, i tillegg til forutsigbare krav fra oss som offentlige byggherrer slik at utviklingsløp blir mulig. Utslippsfrie bygge- og anleggsplasser vil utvilsomt være et viktig bidrag fra bransjen for at Norge skal klare sine forpliktelser i Paris-avtalen.

Retning: Virksomhetene i fellesinitiativet for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser har ambisjon om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser. For å oppfylle ambisjonen vil vi stille krav om bruk av utslippsfrie teknologier, prosesser og løsninger knyttet til drift av bygge- og anleggsplasser etterhvert som utslippsfri teknologi og kunnskap blir tilgjengelig på markedet. Virksomhetene vil være pådrivere for denne utviklingen.

Fellesinitiativet er tilrettelagt av Nasjonalt program for leverandørutvikling. Kontaktpunkt for initiativet er Tina Sølvberg, klima- og miljøansvarlig: tina.solvberg@nho.no

Ytterligere støttespillere og partnere til fellesinitiativet:

Innovative
anskaffelser
Nasjonalt program for
leverandørutvikling